P R Z E G L Ą D Z A C H O D N I O P O M O R S K I
TOM XXVII (LVI) ROK 2012 ZESZYT 1
R O Z P R A W Y I S T U D I A

Krzysztof Parzych
Słupsk

Ocena zróżnicowania atrakcyjności turystycznej gmin województwa zachodniopomorskiego

W niniejszym artykule podjęto zagadnienie oceny stopnia atrakcyjności turystycznej województwa zachodniopomorskiego. Województwo to jest silnie zróżnicowane pod względem atrakcyjności turystycznej, zagospodarowania oraz frekwencji i sezonowości ruchu turystycznego. Do oceny zróżnicowania poziomu atrakcyjności turystycznej obszaru posłużono się metodą bonitacji punktowej, która jest jedną z częściej wykorzystywanych metod przy ocenie atrakcyjności turystycznej obszaru. W literaturze polskiej została ona po raz pierwszy zastosowana w okresie międzywojennym przez Stanisława Leszczyckiego[1], a szerzej spopularyzowana wśród geografów przez Tadeusza Bartkowskiego[2]. Leszczycki zastosował tę metodę w celu określenia atrakcyjności turystycznej środowiska geograficznego Podhala.

Metoda bonitacji punktowej, z uwagi na dowolność doboru skali wartości i określania kryteriów, jest metodą subiektywną. Opiera się ona na przypisywaniu przez autora poszczególnym cechom, o zróżnicowanej wartości, występującym w obrębie badanej jednostki przestrzennej, odpowiedniej liczby punktów według przyjętej skali wartości. W dalszym etapie sumuje się punkty odnoszące się do poszczególnych cech, określając wartość sumaryczną. Metoda ta, jakkolwiek

[1] S. Leszczyki, *Region Podhala. Podstawy geograficzno-gospodarcze planu regionalnego*, Kraków 1938.

[2] T. Bartkowski, *Zastosowania geografii fizycznej*, Warszawa 1986.

w sposób subiektywny, pozwala dokonać syntetycznej oceny wybranej jednostki przestrzennej na tle innych jednostek.

Współcześnie metoda bonitacji punktowej cieszy się wciąż zainteresowaniem w kręgu badaczy zajmujących się geografią turyzmu oraz przedstawicieli innych nauk dokonujących waloryzacji przestrzeni. Andrzej Matczak zastosował tę metodę do określenia funkcji turystycznej Polski w układzie administracyjnym z 1978 r. (dla 49 województw), przyjmując do badania 33 zmienne określające rozwój funkcji turystycznej województw[3].

Województwo zachodniopomorskie należy do grupy województw, w których turystyka odgrywa znaczącą rolę w rozwoju społeczno-ekonomicznym. O jego wysokiej atrakcyjności turystycznej decyduje wiele czynników. Wśród głównych elementów potencjału turystycznego tego obszaru można wskazać:

- położenie nadmorskie, blisko stukilometrowy odcinek linii brzegowej Bałtyku,
- rozległe kompleksy leśne puszcz: Goleniowskiej, Wkrzańskiej, Szczecińskiej,
- wysoki na tle kraju poziom jeziorności, ok. 600 zbiorników o powierzchni ponad 1 ha,
- duży udział obszarów chronionych w powierzchni województwa – Woliński Park Narodowy, parki krajobrazowe: Puszczy Wkrzańskiej, Puszczy Goleniowskiej, Szczeciński, Cedyński, Barlinecko-Gorzowski, Drawski oraz Iński,
- łagodny klimat implikujący dłuższy w porównaniu z pozostałymi obszarami wybrzeża sezon kąpielowy,
- znaczącą liczbę cennych obiektów kultury materialnej związanych z bogatą przeszłością historyczną analizowanego obszaru.

Istotnym elementem podnoszącym atrakcyjność turystyczną województwa zachodniopomorskiego jest jego położenie przy granicy z Niemcami. Stwarza to dogodne warunki do rozwoju turystyki przyjazdowej z tego kraju.

Wszystkie wymienione czynniki stanowią znaczący potencjał umożliwiający uprawianie różnych form ruchu turystycznego.

Województwo zachodniopomorskie, zajmujące blisko 23 000 km^2, jest obszarem silnie zróżnicowanym pod względem ukształtowania powierzchni. Jego krajobraz jest efektem różnych czynników morfotwórczych, z których najistot-

[3] A. Matczak, *Województwa o funkcji turystycznej a obszary o skażonym środowisku geograficznym w Polsce*, „Turyzm" 1997, z. 1, s. 57–66.

niejszą rolę odegrała działalność lodowca skandynawskiego oraz morza. Krajobraz większej części obszaru na południe od Pobrzeża Szczecińskiego został ukształtowany przez działalność lodowcową, czego efektem jest silnie urozmaicona konfiguracja terenu. Szczególnie urozmaicony krajobraz ma środkowa część województwa, która leży w zasięgu pasa moren czołowych, od okolic Cedyni, przez Myślibórz, Ińsko, Szczecinek, aż po Bytów w województwie pomorskim. Z obszarem głównej osi ciągu moren czołowych związane są największe wysokości bezwzględne w województwie, dochodzące tu nawet do 250 m n.p.m., oraz obszary o najwyższych deniwelacjach terenu. Teren jest silnie pofałdowany. W obszarze tym oraz na południe od niego położone są liczne jeziora, które podnoszą atrakcyjność turystyczną południowej części województwa.

Północna część województwa jest zdominowana przez krajobraz nadmorski, który ukształtował się w wyniku procesów abrazji i akumulacji oraz rzeźbotwórczej działalności lodowca skandynawskiego (najwyższe w Polsce klify, liczne mierzeje, zalewy, równiny aluwialne).

Przez teren województwa przepływają m.in.: Odra, Ina, Rega, Drawa, Parsęta, Wieprza, Gwda. Istotnym elementem potencjału przyrodniczego, a jednocześnie wypoczynkowego województwa, są rozległe kompleksy leśne – puszcze: Wkrzańska, Goleniowska, Bukowa, Drawska, Koszalińska, Barlinecka.

Z punktu widzenia zróżnicowania walorów i ich wykorzystania w turystyce najistotniejszym obszarem realizacji funkcji turystycznej na obszarze województwa zachodniopomorskiego są niewątpliwie miejscowości nadmorskie położone w pasie od Świnoujścia po Jarosławiec. Specyficzną rolę w grupie miejscowości nadmorskich Pobrzeża Szczecińskiego odgrywają te ośrodki, w których funkcja wypoczynkowa łączy się z funkcją uzdrowiskową. Do takich ośrodków należą tu Świnoujście, Międzyzdroje, Kamień Pomorski oraz Kołobrzeg. Walory uzdrowiskowe tych miejscowości są istotnym elementem podnoszącym atrakcyjność Pobrzeża Szczecińskiego. Potwierdzają to zarówno największa baza noclegowa w województwie, zlokalizowana w Kołobrzegu oraz Świnoujściu, jak i najwyższe wskaźniki frekwencji ruchu turystycznego odnotowywane w Kołobrzegu. Ponadto z uwagi na występowanie walorów uzdrowiskowych w Świnoujściu, Międzyzdrojach oraz Kołobrzegu występują tu znacznie mniejsze dysproporcje ilościowe pomiędzy całoroczną a sezonową bazą noclegową w porównaniu z pozostałymi miejscowościami nadmorskimi Pobrzeża Szczecińskiego.

Oprócz walorów wypoczynkowych i uzdrowiskowych pasa nadmorskiego istotnym elementem atrakcyjności turystycznej województwa są jego walory krajoznawcze. W *Kanonie krajoznawczym Polski*[4] znalazło się 21 miejscowości zachodniopomorskich, które ze względu na swoje wybitne walory historyczne i krajobrazowe zostały włączone do ponad pięciuset najatrakcyjniejszych pod względem krajoznawczym miejscowości w Polsce. Do tych miejscowości należą: Szczecin (jedno z głównych centrów krajoznawczych Polski, a jednocześnie jeden z 40 pomników historii w Polsce), Kamień Pomorski, Trzęsacz, Kołobrzeg, Trzebiatów, Krąg, Darłowo, Żydowo, Połczyn-Zdrój, Świdwin, Glinna, Stargard Szczeciński (jeden z pomników historii w Polsce), Pyrzyce, Chojna, Cedynia (znajdująca się na Liście Pomników Historii), Wałcz, Tuczno, Zdbice. Istnienie na obszarze województwa dwóch parków narodowych oraz sześciu krajobrazowych stanowi o wysokiej atrakcyjności i potencjale do uprawiania turystyki przyrodniczej oraz ekoturystyki.

Rozmieszczenie poszczególnych kategorii walorów, zarówno naturalnych, jak i przyrodniczych, jest nierównomierne na obszarze województwa. Ponadto różne jego obszary są wyraźniej predestynowane do określonych form turystyki wypoczynkowej, uzdrowiskowej, kwalifikowanej oraz typowej turystyki krajoznawczej. Adekwatnie do zróżnicowania charakteru oraz gęstości poszczególnych typów walorów zróżnicowana jest również infrastruktura turystyczna. Analiza dokładnego rozmieszczenia bazy noclegowej w województwie zachodniopomorskim nastręcza pewnych problemów, co wynika z dużej sezonowości ruchu turystycznego, zwłaszcza w miejscowościach nadmorskich, oraz znaczącej liczby nierejestrowanych obiektów bazy noclegowej. Duża liczba kwaterodawców prywatnych nierejestrowanych przyczynia się do tego, że precyzyjne określenie stanu ilościowego bazy noclegowej, a w związku z tym frekwencji ruchu turystycznego w województwie, napotyka poważne trudności metodologiczne. Przykładem może być stan bazy noclegowej Kołobrzegu, która według oficjalnych statystyk Głównego Urzędu Statystycznego wynosi ok. 15 000 miejsc noclegowych, podczas gdy badania M. Miedzińskiego[5] wskazały, że liczba miejsc noclegowych w Kołobrzegu wynosi ponad 35 000, a można też spotkać dane statystyczne, które mówią nawet o 50 000 miejsc noclegowych. Według danych

[4] *Kanon krajoznawczy Polski*, red. W. Łęcki, Warszawa 2004.

[5] M. Miedziński, *Baza noclegowa Kołobrzegu i jego zaplecza*, w: *Nauki geograficzne w badaniach regionalnych*, t. 3: *Badania regionalne – wybrane problemy*, red. M. Strzyż, A. Świerszcz, Kielce 2007.

GUS liczba miejsc noclegowych w województwie zachodniopomorskim według stanu na 31 lipca 2010 r. wynosiła 106 483 miejsc[6].

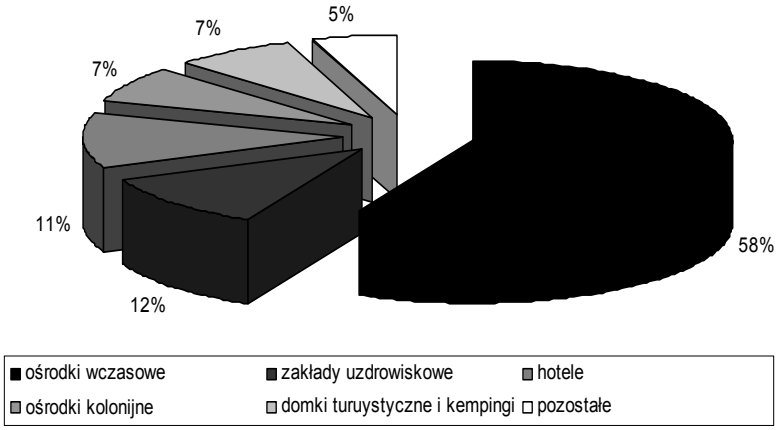

Rys. 1. Struktura rodzajowa infrastruktury noclegowej
w województwie zachodniopomorskim
Źródło: opracowanie własne na podst. Banku Danych Lokalnych GUS 2011.

Struktura bazy noclegowej w województwie wskazuje, że w dalszym ciągu ponad 60% miejsc noclegowych zlokalizowanych jest w obiektach, które mają charakter sezonowy – ośrodkach wczasowych (rys. 1). Około 12% miejsc noclegowych znajduje się w zakładach uzdrowiskowych, 11% w ośrodkach kolonijnych. Taki rozkład typów obiektów noclegowych sugeruje, że dominują tu typowa bierna turystyka wypoczynkowa oraz turystyka uzdrowiskowa.

Ruch turystyczny koncentruje się przede wszystkim w miejscowościach nadmorskich, zwłaszcza w Międzyzdrojach, Świnoujściu, Rewalu oraz Kołobrzegu i Mielnie. Z drugiej strony wyższym ruchem turystycznym odznaczają się Szczecin, Stargard Szczeciński oraz Koszalin i okolice.

W niniejszym opracowaniu do oceny zróżnicowania atrakcyjności turystycznej województwa zachodniopomorskiego posłużono się metodą bonitacji punktowej. Opierając się na założeniach metody Matczaka, do badania wyselekcjonowano grupę 31 cech opisujących walory turystyczne przyrodnicze,

[6] Dane z opracowania GUS *Turystyka w województwie zachodniopomorskim w 2010 roku*, Szczecin 2010, s. 8.

antropogeniczne, cechy opisujące skalę oraz zróżnicowanie zagospodarowania turystycznego przede wszystkim w zakresie obiektów bazy noclegowej oraz dane statystyczne dotyczące skali i rozmieszczenia ruchu turystycznego w poszczególnych gminach województwa zachodniopomorskiego. Jako źródło danych posłużyły informacje zaczerpnięte z Bazy Danych GMINA Instytutu Turystyki w Warszawie.

W przedstawionej analizie każdej z 31 cech opisujących walory, zagospodarowanie oraz ruch turystyczny przydzielono odpowiednią liczbę punktów na podstawie stosunku procentowego wartości danej cechy dla każdej gminy w odniesieniu do wartości średniej tej cechy obliczonej dla obszaru całego województwa. Ocena ta ma więc charakter względny i pozwala określić atrakcyjność poszczególnych gmin w odniesieniu do innych gmin województwa. Każda gmina mogła uzyskać od jednego do pięciu punktów według schematu: 0–50% wartości średniej cechy obliczonej dla województwa – 1 pkt, 50,1–90,0% wartości średniej cechy dla województwa – 2 pkt, 90,1–110,0% – 3 pkt, 110,0–150,0% – 4 pkt oraz wartość cechy powyżej 150,0% wartości odpowiedniej cechy dla województwa – 5 pkt. Każda gmina mogła więc uzyskać maksymalnie 150 pkt. Następnie uzyskane wartości punktowe przydzielone poszczególnym gminom pogrupowano według walorów turystycznych ogółem, elementów zagospodarowania turystycznego oraz cech charakteryzujących ruch turystyczny na badanym obszarze i po ich zsumowaniu przedstawiono w postaci wskaźnika sumarycznego atrakcyjności turystycznej obszaru. Na podstawie uzyskanych w ten sposób wartości utworzono pięć map oceny bonitacyjnej: walorów turystycznych przyrodniczych, antropogenicznych, zagospodarowania turystycznego, ruchu turystycznego oraz mapę sumaryczną dotyczącą atrakcyjności turystycznej województwa w oparciu o sumy punktów uzyskane za walory, zagospodarowanie turystyczne oraz intensywność ruchu turystycznego.

Analizę walorów, zagospodarowania, ruchu turystycznego w województwie oraz sumaryczną ocenę atrakcyjności turystycznej przedstawiono na mapach województwa w podziale na gminy. W ocenie atrakcyjności turystycznej poszczególnych gmin województwa za najbardziej atrakcyjne gminy uznano te, które uzyskały od 80% do 100% maksymalnej wartości odpowiednich wskaźników dla obszaru całego województwa. Ponadto wyróżniono gminy o wysokiej atrakcyjności turystycznej (60–80% wartości maksymalnej poszczególnych wskaźników), przeciętnej (40–60%), niskiej (20–40%) oraz bardzo niskiej atrakcyjności turystycznej (0–20% wartości maksymalnej poszczególnych wskaźników).

Walory turystyczne opisano za pomocą szesnastu cech odnoszących się zarówno do elementów przyrodniczych, jak i antropogenicznych. W grupie walorów przyrodniczych wykorzystano dane dotyczące m.in. wskaźników lesistości poszczególnych gmin, powierzchni terenów wypoczynkowych I, II i III klasy, powierzchni jezior I, II i III klasy pod kątem ich wykorzystania turystyczno-rekreacyjnego, liczby obszarów chronionych, w tym parków narodowych, krajobrazowych, pomników przyrody, rezerwatów przyrody, parków spacerowych, wypoczynkowych i innych. Walory antropogeniczne opisano za pomocą wskaźników liczby zabytków w województwie, umieszczonych w krajowej ewidencji zabytków, oraz obiektów muzealnych w poszczególnych gminach.

Analiza oceny bonitacyjnej gmin województwa zachodniopomorskiego na podstawie walorów przyrodniczych pozwala zauważyć, że najatrakcyjniejszymi obszarami tego województwa pod względem walorów przyrodniczych są gminy wschodniej części województwa (rys. 2A). Najwyższą ocenę punktową uzyskały tu gminy położone w obrębie pojezierzy: Drawskiego oraz Szczecineckiego (Czaplinek, Ostrowice, Borne Sulinowo), Wałeckiego (Wałcz, Tuczno) oraz Równiny Wałeckiej. Ponadto bardzo wysoką ocenę atrakcyjności turystycznej uzyskały gminy Myślibórz i Wolin.

Wysoko pod względem atrakcyjności turystycznej oceniono ponadto inne gminy pojezierzy Drawskiego oraz Ińskiego (Drawsko Pomorskie, Złocieniec, Ińsko, Węgorzyno, Połczyn-Zdrój), a także kilka gmin pojezierza Wałeckiego i Myśliborskiego (Człopa, Moryń, Chojna). Wysokie oraz bardzo wysokie oceny atrakcyjności turystycznej tych obszarów wynikały z wysokich wskaźników jeziorności, lesistości i z dużej liczby oraz powierzchni obszarów chronionych na obszarze tych gmin.

Najniższe wskaźniki atrakcyjności walorów turystycznych przyrodniczych uzyskały gminy położone pomiędzy wybrzeżem Bałtyku i północnym skłonem Pomorza, poza strefą pojezierną – Rymań, Karnice, Białograd, Marianowo, Stara Dąbrowa, Bielice, Sławno, Brzeźno oraz Radowo Małe. W grupie gmin o najniższej relatywnej wartości wskaźnika atrakcyjności walorów turystycznych znalazły się ponadto gminy Kołobrzeg oraz Dziwnów. Sytuację tę tłumaczy fakt, że gminy te, znane jako jedne z częściej odwiedzanych na obszarze województwa, dysponują niemalże wyłącznie walorami typowo wypoczynkowymi, predysponującymi do uprawiania typowej pobytowej turystyki wypoczynkowej, brakuje w nich natomiast innych – zarówno przyrodniczych, jak i antropogenicznych – walorów o większym zróżnicowaniu typów.

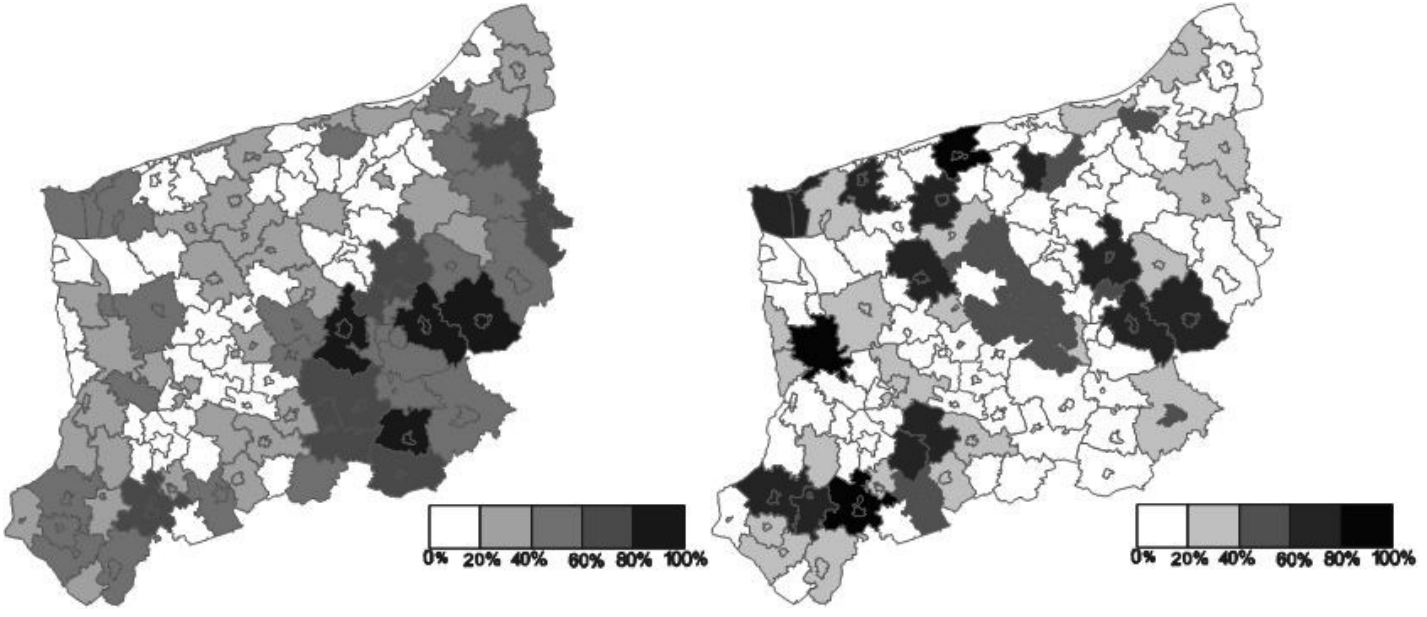

A B

Rys. 2. Ocena bonitacyjna walorów turystycznych przyrodniczych (A) i antropogenicznych (B) województwa zachodniopomorskiego w układzie administracyjnym
Źródło: opracowanie własne.

Analiza mapy bonitacyjnej sporządzonej do oceny walorów antropogenicznych wskazuje na najwyższą atrakcyjność gmin miejskich – Szczecina, Stargardu Szczecińskiego, Szczecinka, Wałcza, Chojny oraz Myśliborza, czyli gmin z najwyższą na obszarze województwa liczbą zabytków architektury ujętych w krajowej ewidencji zabytków w odniesieniu do badanego obszaru (rys. 2B).

Województwo zachodniopomorskie należy do grupy województw o najwyższej w kraju liczbie obiektów noclegowych. Większość z nich ma jednak charakter sezonowy i jest związana z północną częścią obszaru, w zasięgu nadmorskich gmin Pobrzeża Szczecińskiego. Kolejnymi obszarami o wyższej od przeciętnej dla województwa liczbie obiektów noclegowych i innych elementów infrastruktury turystycznej są gminy miejskie Szczecin, Stargard Szczeciński, Świnoujście, oraz Szczecinek i Wałcz. Pozostałe gminy mają znacznie niższą i mniej zróżnicowaną strukturę obiektów noclegowych oraz pozostałych elementów zagospodarowania turystycznego, co jest związane z dominacją w ich rozwoju innych gałęzi gospodarki niż turystyka.

W ocenie bonitacyjnej zagospodarowania turystycznego województwa zachodniopomorskiego najwyższe wskaźniki uzyskały gminy nadmorskie (Międzyzdroje, Kołobrzeg, Świnoujście) oraz gminy miejskie – Szczecin, Kołobrzeg i Koszalin (rys. 3A). Wysokie oceny liczby oraz zróżnicowania zagospodarowania turystycznego uzyskały też inne gminy nadmorskie (Rewal, Darłowo, Mielno, Postomino, Ustronie Morskie, Dziwnów) oraz kilka gmin położonych w strefie pojeziernej województwa – Mirosławiec, Kalisz Pomorski, Wałcz, Szczecinek i Drawsko Pomorskie.

Najniższe oceny ilościowe oraz zróżnicowania zagospodarowania turystycznego uzyskało aż 51 gmin województwa. Jest to wynikiem bardzo wysokiej koncentracji bazy noclegowej w gminach nadmorskich województwa oraz w gminie miejskiej Szczecin. Pozostałe obszary, ze względu na znacznie mniejsze znaczenie w ich rozwoju funkcji recepcyjnej turystyki, charakteryzują się znacznie mniejszym pod względem ilościowym oraz znacznie mniej zróżnicowanym zagospodarowaniem turystycznym. Wpłynęło to na ich niskie oceny bonitacyjne infrastruktury turystycznej.

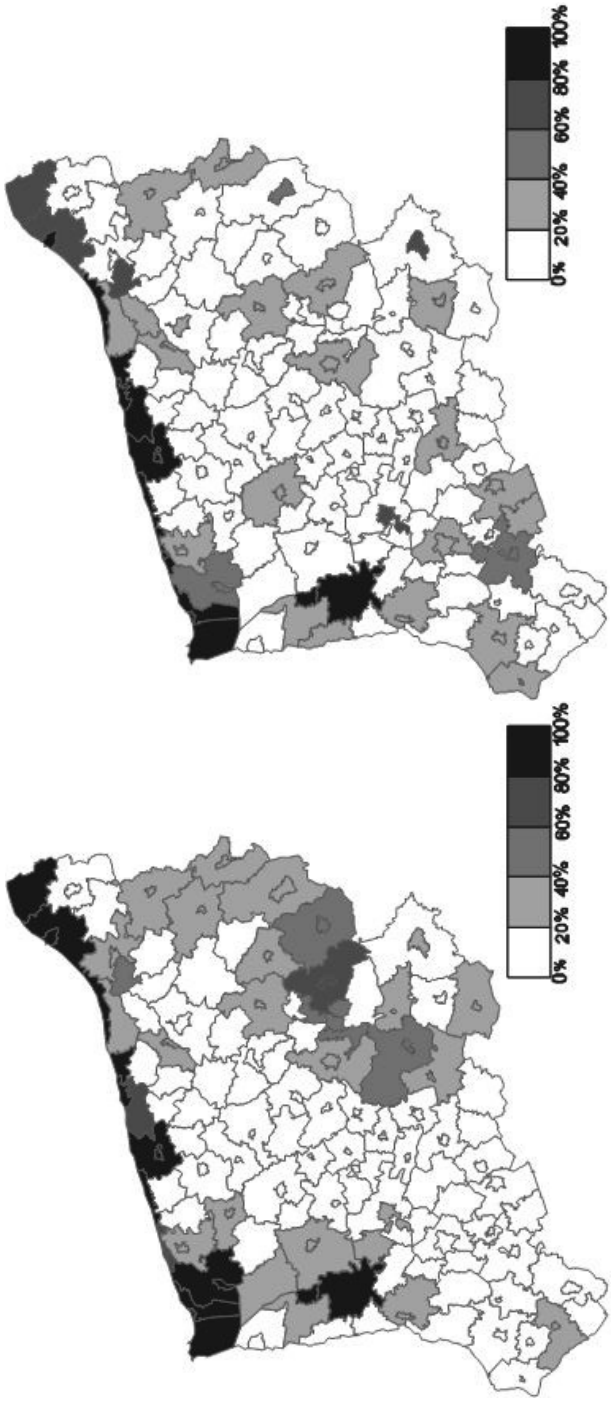

A B

Rys. 3. Ocena bonitacyjna zagospodarowania (A) i intensywności ruchu turystycznego (B) województwa zachodniopomorskiego w układzie administracyjnym
Źródło: opracowanie własne.

Dominująca wciąż rola biernej wakacyjnej turystyki wypoczynkowej, związanej z kąpieliskami nadbałtyckimi oraz koncentracją infrastruktury noclegowej w gminach nadmorskich i gminie miejskiej Szczecin, wyraźnie determinuje rozmieszczenie przestrzenne ruchu turystycznego. Czynniki te wyraźnie przełożyły się na wysokie oceny bonitacyjne poszczególnych gmin w zakresie skali i rozmieszczenia ruchu turystycznego.

W ocenie bonitacyjnej rozmieszczenia i skali ruchu turystycznego najwyższe wskaźniki uzyskały gminy nadmorskie: Świnoujście, Rewal, Dziwnów, Kamień Pomorski, Wolin, Trzebiatów, Międzyzdroje, Kołobrzeg, Ustronie Morskie, Mielno, gminy miejska i wiejska Darłowo (rys. 2B). Drugą grupę gmin o najwyższych na tle województwa wskaźnikach oceny ruchu turystycznego stanowią gminy miejskie – Szczecin, Koszalin, Stargard Szczeciński, w trzeciej zaś znalazły się gminy pojezierne pojezierzy Drawskiego oraz Wałeckiego – Szczecinek, Barlinek, Wałcz, Czaplinek.

Przeważająca część gmin województwa zachodniopomorskiego charakteryzuje się wartością średniej liczby punktów oceny zróżnicowania ruchu turystycznego znacznie niższą od przeciętnej wyznaczonej dla całego obszaru. W tej grupie dominują gminy położone z dala od Pobrzeża Szczecińskiego oraz pojezierzy: Drawskiego, Myśliborskiego i Wałeckiego, związane z funkcją rolniczą oraz usługowo-rolniczą. Oprócz tego liczną grupę tworzą inne miejscowości położone w strefie pojeziernej oraz niewielkie gminy miejskie z infrastrukturą turystyczną niedostatecznie rozbudowaną na potrzeby recepcyjnej funkcji wypoczynkowej.

Ogólna ocena atrakcyjności turystycznej województwa zachodniopomorskiego, uwzględniająca wszystkie 31 cech opisujących walory turystyczne przyrodnicze, antropogeniczne, zagospodarowanie turystyczne oraz intensywność rozmieszczenie ruchu turystycznego, pozwala wyodrębnić pięć osobnych klas miejscowości (rys. 4).

Pierwszą grupę stanowią gminy o najwyższych na tle województwa wskaźnikach atrakcyjności turystycznej. Należą do nich gminy pojezierne: Czaplinek, Połczyn-Zdrój, Wałcz, Myślibórz oraz gminy nadmorskie: Wolin, Międzyzdroje i Świnoujście. Gminy te uzyskały najwyższą w badanej grupie liczbę punktów ogółem: Wolin – 131, Czaplinek – 121, Wałcz – 119, Świnoujście – 117, Międzyzdroje – 114, Myślibórz – 116 oraz Połczyn-Zdrój – 113. Wysoka ocena atrakcyjności turystycznej tych gmin wynika z dużego zróżnicowania walorów oraz ze znacznych powierzchni zajmowanych przez jeziora, obszary leśne i chronione, istotne są także liczne obiekty przyrodnicze o charakterze punktowym: drzewa

pomnikowe, głazy narzutowe czy zabytkowe parki. Ponadto gminy te odznaczają się najwyższymi i wysokimi wskaźnikami zagospodarowania turystycznego.

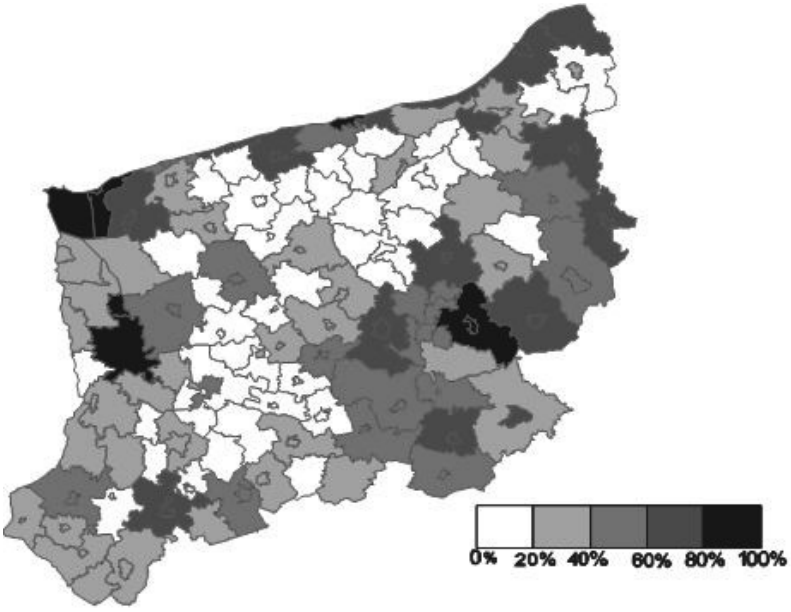

Rys. 4. Sumaryczna ocena bonitacyjna atrakcyjności turystycznej województwa zachodniopomorskiego w układzie administracyjnym
Źródło: opracowanie własne.

Grupę gmin o wysokiej atrakcyjności turystycznej tworzy 21 gmin. W tej grupie najwyżej znalazły się gminy miejskie: Koszalin – 112 pkt, Szczecin – 111 pkt, a także Szczecinek – 107 pkt oraz Stargard Szczeciński – 104 pkt.

Drugą grupę gmin o wysokiej atrakcyjności turystycznej stanowią gminy nadmorskie – Rewal, Kołobrzeg, Darłowo miejska i wiejska, Ustronie Morskie oraz Mielno. Ponadto w grupie tej znalazły się niektóre gminy pojezierne – Polanów, Barlinek, Ińsko, Borne Sulinowo, Złocieniec, Biały Bór, Moryń, Mirosławiec i Drawsko Pomorskie.

Najniższe na tle województwa oceny bonitacyjne atrakcyjności turystycznej ogółem uzyskało 31 gmin. Gminy te w większości położone są w obszarze pomiędzy pasem pojeziernym północnego skłonu Pomorza a wybrzeżem Pobrzeża Szczecińskiego. Mała liczba walorów krajoznawczych, zarówno przyrodniczych, jak i antropogenicznych, w połączeniu z niewielką powierzchnią obsza-

rów wypoczynkowych przełożyła się na najniższe na tle województwa wartości wskaźników frekwencji turystycznej. Czynniki te przyczyniły się do najniższych sumarycznych ocen bonitacyjnych atrakcyjności turystycznej obszaru tych gmin w analizowanym zestawieniu. Gminami o najniższych ocenach bonitacyjnych atrakcyjności turystycznej są: Bielice – 39 pkt, Stara Dąbrowa –39 pkt, Warnice – 40 pkt, Brojce – 45 pkt, Rymań – 45 pkt, Tychowo – 48 pkt, Karlino – 48 pkt.

Ocena atrakcyjności turystycznej województwa zachodniopomorskiego była wcześniej przedmiotem opracowania Anny Gardzińskiej, Tomasza Mańkowskiego, Dawida Milewskiego i Anny Tokarz[7]. Autorzy ci dokonali oceny zróżnicowania atrakcyjności turystycznej gmin województwa zachodniopomorskiego, wykorzystując metodę Hellwiga. Do oceny wyselekcjonowali 34 cechy opisujące walory turystyczne, stan zagospodarowania turystycznego oraz stan środowiska naturalnego. Najwyższym poziomem atrakcyjności turystycznej odznaczały się gminy nadmorskie: Rewal, Dziwnów, Ustronie Morskie, Mielno, Międzyzdroje oraz gminy miejskie: Kołobrzeg, Szczecin, Szczecinek, Świnoujście, Stargard Szczeciński, Koszalin. Wysoki poziom atrakcyjności turystycznej osiągnęły ponadto gminy pojezierne, np. Wałcz, Złocieniec, Myślibórz, Ińsko, Czaplinek. Różnice w ocenie poziomu atrakcyjności turystycznej gmin województwa zachodniopomorskiego w opracowaniu Gardzińskiej, Mańkowskiego, Milewskiej i Tokarz są w dużej mierze wynikiem różnic w doborze cech oraz zastosowania wag przy ocenie parametrycznej atrakcyjności turystycznej przez wymienionych autorów.

Województwo zachodniopomorskie charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem atrakcyjności turystycznej, wynikającym ze zróżnicowanego charakteru rozmieszczenia walorów krajoznawczych, wypoczynkowych, elementów zagospodarowania, a w konsekwencji skali i rozmieszczenia ruchu turystycznego. Z uwagi na fakt, że głównym elementem atrakcyjności turystycznej obszaru są miejscowości nadmorskie, turystyka ma tu w znaczącym stopniu charakter sezonowy, z silną koncentracją w strefie nadmorskiej, co wynika z najwyższego stopnia zagospodarowania turystycznego strefy brzegowej na tle innych obszarów województwa oraz z dominacji biernej turystyki wypoczynkowej w strukturze ruchu turystycznego w Polsce.

Dokonana ocena potencjału turystycznego województwa zachodniopomorskiego częściowo pokrywa się ze zróżnicowaniem frekwencji turystycznej

[7] A. Gardzińska, T. Mańkowski, D. Milewski, A. Tokarz, *Region jako obszar badań systemu informacji turystycznej*, w: *Informacja turystyczna*, red. A. Panasiuk, Warszawa 2010.

w poszczególnych gminach obszaru. Z jednej strony jest to spowodowane zróżnicowaniem i liczbą mierników zastosowanych w ocenie bonitacyjnej, z drugiej strony – zdecydowaną dominacją w strukturze rodzajowej ruchu turystycznego w Polsce wakacyjnej turystyki wypoczynkowej o charakterze pobytowym, dla której najdogodniejsze warunki naturalne oraz odpowiadające im walory recepcyjne skoncentrowane są w nadmorskich gminach pobrzeża.

The Evaluation of Tourist Attractiveness Differentiation in the Communes of Zachodniopomorskie Voivodeship

Summary

In this article was taken an issue of evaluation of tourist attractiveness of Zachodniopomorskie region. The tourist attractiveness of Zachodniopomorskie region is strongly differentiated. For the evaluation of its tourist attractiveness was used the bonitation evaluation. Basing on the 31 factors described tourist values, tourist development and tourist movement was made the evaluation of the tourist attractiveness of the Zachodniopomorskie region. For this purpose was made the bonitation maps of the evaluation of values, development and tourist movement and summary map of evaluation of the Zachodniopomorskie region. The lake district communes as Czaplinek, Połczyn-Zdrój, Wałcz, Myślibórz, coastal communes as Wolin, Międzyzdroje, Świnoujście and municipal as Koszalin, Szczecin, Szczecinek and Stargard Szczeciński got the best quality evaluation of theirs tourist attractiveness. From the other site t some communes situated in the agricultural part of the Zachodniopomorskie region far from the sea, lakes and cities as Karlino, Golczewo, Świerzyno, Stara Dąbrowa, Tychowo and Brojce got the lowest quality evaluations of theirs tourist attractiveness.

Krzysztof Parzych